

Van İli'ndeki Kadınlarda Hepatit B, Hepatit C ve HIV Seroprevalansı

Zehra Kurdoğlu*, Şirin Efe**

Özet

Amaç: Bu çalışmada, Van ilinde yaşayan kadınlara ait hepatit B yüzey antijeni (HBsAg), hepatit B yüzey antikoru (anti-HBs), hepatit C antikoru (anti-HCV) ve insan immün yetmezlik virüsü antikoru (anti-HIV) seroprevalanslarının araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Van Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi polikliniklerine 15 Temmuz 2008 – 15 Ocak 2009 tarihleri arasında antenatal takip amacıyla veya diğer jinekolojik şikayetler nedeniyle başvuran 4870 kadın çalışma kapsamına alınmıştır. Bu kadınlardan gönderilen kan örneklerinin sonuçları HBsAg, anti-HBs, anti-HCV ve anti-HIV antikorları açısından retrospektif olarak incelenmiştir.

Bulgular: Çalışmaya alınan hastaların hepsinde HBsAg, bunların 1878'nde anti-HBs, 2397'nde anti-HCV ve 1832'nde de anti-HIV testi çalışıldığı gözlenmiştir. Sonuçları değerlendirilen 4870 hastanın 75' inde (%1.54) HbsAg, 1878 hastanın 290'ında (%15.4) anti-HBs ve 2397 hastanın 13'ünde (%0.54) anti-HCV pozitifliği saptanmıştır. Anti-HIV bakılan 1832 hastanın ise hiçbirinde pozitiflik saptanmamıştır.

Sonuç: Çalışmamızda saptanan HBsAg, anti-HBs, anti-HCV ve anti-HIV antikor pozitiflik oranları, ülkemizin genel popülasyonu için bulunmuş olan pozitiflik oranlarıyla benzerlik göstermektedir. Sonuç olarak, gebeler ve reproduktif yaş grubundaki kadınlar için; hepatit B açısından etkili tarama ve aşılama programlarının uygulanması, toplum sağlığı açısından uygun bir yaklaşım olacaktır.

Anahtar kelimeler: HBV, HCV, HIV, seroprevalans

Hepatit B ve hepatit C virusunun neden olduğu enfeksiyonlar dünyada ve ülkemizde yaygın olarak görülmekte ve kronikleşen viral enfeksiyonların başında gelmektedir. Dünya nüfusunun yaklaşık %5'inde kronik hepatit B virüsü (HBV) enfeksiyonu saptanmıştır. Akut enfeksiyondan sonra kronik taşıyıcılık erişkinde %5-10 iken, hepatit B taşıyıcı anneden doğan bebeğin asemptomatik taşıyıcılık oranı %60-90 arasında olup tedavi edilmedikleri takdirde hayatlarının ilerleyen dönemlerinde yüksek oranda kronik hepatite ve hepatoselüler

karsinoma yakalanma riski taşımaktadır (1,2). Bölgeden bölgeye değişimle birlikte dünyadaki kronik hepatit C prevalansı ortalama %3'tür. Geçtiğimiz yıllarda hepatit C virüsü (HCV) 'nin kan ve kan ürünleriyle geçişinin önlenmesi için alınan tedbirler sayesinde insidansı %1.8' lere kadar gerilemiştir (3). Tüm bu önlemlere rağmen gelişmiş ülkelerde kronik hepatitlerin %70'inden, hepatomaların %60'ndan HCV sorumludur (1,3). İnsan immün yetmezlik virüsü (HIV) enfeksiyonu ise henüz ülkemizde nadir görülmekle birlikte, 1981 yılında dünyada, 1985 yılında da Türkiye'de ilk vakanın bildirilmesinden sonra sayısı giderek artan fatal seyirli bir viral sendromdur (4).

Bu çalışmada, Van Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'ne başvuran kadınların hepatit B yüzey antijeni (HBsAg), hepatit B yüzey antikoru (anti-HBs), hepatit C antikoru (anti-HCV) ve insan immün yetmezlik virüsü antikoru (anti-HIV) sonuçları incelenerek ilimize ait seroprevalanslarının araştırılması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Bu çalışmada, 15 Temmuz 2008 – 15 Ocak 2009 tarihleri arasında Van Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi polikliniklerine antenatal

14. Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Kongresi, Mart 25 - 29, 2009, Kervansaray Hotel, Lara-ANTALYA da poster bildiri olarak sunulmuştur.

*Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Van. Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Van (önceden).

**Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, Özel Bahar Hastanesi, Bursa.

Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, Van(önceden)

Yazışma Adresi: Dr.Zehra Kurdoğlu

Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Van.

e- mail: zehrakurdoğlu@hotmail.com

Tablo1: Olguların HBsAg, anti HBs, anti HCV ve anti HIV seropozitiflik oranları

	HbsAg		Anti Hbs		Anti HCV		Anti HIV	
	n	(%)	n	(%)	n	(%)	n	(%)
Pozitif	75	1.54	290	15.4	13	0.54	0	0
Negatif	4795	98.46	1588	84.6	2384	99.46	1832	100
Toplam	4870	100	1878	100	2397	100	1832	100

takip ve diğer jinekolojik nedenlerle başvuran 4870 kadın çalışma kapsamına alınmıştır. Bu kadınlardan gönderilen kan örneklerinin sonuçları HBsAg, anti-HBs, anti-HCV ve anti-HIV açısından retrospektif olarak incelenmiştir. Hastaların serumları, ELISA (Enzyme Linked Immunosorbent Assay) yöntemiyle (Axsym, Abbott, ABD) hepatit B, hepatit C ile HIV enfeksiyonunun serolojik göstergeleri olan HBsAg, Anti-HBs, Anti-HCV ve Anti-HIV titrelerinin saptanması için analiz edilmiştir.

Bulgular

Çalışmaya alınan hastaların 4870'nde HBsAg, bunların 1878'nde anti-HBs, 2397'nde anti-HCV ve 1832'nde de anti-HIV testi çalışıldığı gözlenmiştir. HBsAg bakılan 4870 hastanın 75'inde (%1.54), Anti-HBs bakılan 1878 hastanın 290'ında (%15.4), Anti-HCV bakılan 2397 hastanın 13'ünde (%0.54) seropozitiflik saptanmıştır. Anti-HIV bakılan 1832 hasta serumunda ise pozitiflik saptanmamıştır (Tablo 1).

Tartışma

Hepatit B ve hepatit C virusunun neden olduğu enfeksiyonlar dünyada ve ülkemizde yaygın olarak görülmektedir. Kronik viral hepatiti olan gebelerden doğan bebeklerde, bulaş ve kronik hepatit gelişme riskinin normal bireylere göre çok yüksek olması, akut hepatit yanında daha sonra karaciğer sirozu ve hepatoselüler karsinoma gibi hastalıkların görülebilmesi nedeniyle hepatit B ve C önemli bir sağlık sorunudur (1-3).

HBV enfeksiyonunun görülme sıklığı ve taşıyıcılık oranları; yüksek, orta ve düşük endemisite bölgelerine göre değişmekle birlikte, incelenen kişilerin yaş, meslek grupları ve sosyoekonomik durumlarına göre de değişiklikler göstermektedir (2,5). Orta endemisite ülkeleri arasında yer alan ülkemizin, değişik bölgelerinde yapılan çalışmalarda HBsAg pozitifliğini; Aslan ve ark.'ı Şanlıurfa'da %9.6, Tekerekoğlu ve ark.'ı Malatya'da %3.8, Madendağ ve ark.'ı Ankara'da %2.06, Delialioğlu ve ark.'ı Mersin'de %13.6, Erden ve ark.'ı İstanbul'da %9.6, Altındış ve

ark.'ı Kıbrıs'da %2.7, Temiz ve ark.'ı Diyarbakır'da %3.6 olarak bildirmişlerdir (5-11).

Türkdoğan ve ark.'ı; 1996 yılında Van'da yaptıkları bir çalışmada, polikliniğe başvuran 210'u kadın olmak üzere toplam 347 hastanın HBsAg ve anti-HBs sonuçlarını incelemişler ve HBsAg pozitifliğini kadınlarda %6.7, toplamda ise %9.5 olarak tespit etmişlerdir (12). Bizim yaptığımız çalışmada ise; 4870 kadının HBsAg sonuçları değerlendirilmiş ve HBsAg pozitifliği daha düşük (%1.54) bulunmuştur. Türkiye'de HBsAg yanında anti-HBs'nin de bakıldığı çalışmalarda, antikor pozitifliği %9.4-46.17 arasında bildirilmektedir (5,6,9-12). Bizim çalışmamızda da, anti-HBs seropozitifliği yine literatürle uyumlu olarak %15.4 olarak saptanmıştır. Dünya nüfusunun yaklaşık %3'ü kronik HCV taşıyıcısıdır (1) ve bulaşma yolları açısından hepatit B virusu ile benzerlik göstermektedir. Akut hepatit C enfeksiyonlarının yaklaşık %80'i kronikleşme eğilimindedir. Bu nedenle halen önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Tekeroğlu ve ark.'ın Malatya'da yaptıkları çalışmada, anti-HCV prevalansını %1.3 olarak tespit etmişlerdir (7). Ülkemizde kan donörlerinde ve değişik hasta popülasyonlarında yapılan seroprevalans çalışmalarında; anti-HCV pozitifliğinin %0.4-3.9 arasında değiştiği görülmektedir (5-11). Bizim çalışmamızda ise %0.54 oranında anti-HCV seropozitifliği saptanmıştır.

Bağışıklık sisteminde ağır hasar oluşturan ve fatal seyirli kronik bir enfeksiyona yol açan HIV virusu, hepatit viruslarıyla benzer yolla bulaşan diğer bir viral etkidir (4). Dünyada hızla yaygınlaşan ve ülkemizde henüz sayıları binlerle ifade edilen HIV enfeksiyonu olgularını saptamaya yönelik Tekerekoğlu ve ark.'ı tarafından 1000 kadın hasta ile yapılan çalışmada; anti-HIV seropozitifliği saptanmamıştır (7). Altındış ve ark.'ı tarafından Kıbrıs'da, Temiz ve ark.'ı tarafından Diyarbakır'da kan donörlerinde yapılan çalışmalarda da, benzer şekilde anti-HIV seropozitifliği saptanmadığı bildirilmiştir (10,11). Madendağ ve ark.'ın Ankara'da yaptıkları bir çalışmada; 86930 kadın hastadan 4'ünde

(%0.004) anti-HIV pozitifliği saptanmıştır (8). Bizim alışmamızda da anti-HIV bakılan 1832 hasta serumunda pozitiflik saptanmamıştır.

Çalışmamızda saptadığımız, anti-HBs, anti-HCV ve anti-HIV pozitiflik oranları, ülkemizde genel popülasyonda saptanan pozitiflik oranlarıyla benzer bulunmuştur. Bu oranlar değerlendirildiğinde, HBsAg'de düşük düzeyde pozitiflik olmasıyla birlikte anti-HBs'de pozitiflik oranlarının istenen düzeyde olmaması ve aşı ile yüksek koruyuculuk oranlarının sağlanabilmesi nedeniyle, özellikle gebelerde ve reproduktif yaş grubunda; hepatit B açısından tarama ve aşılama programlarının planlanarak etkin şekilde uygulanması, toplum sağlığı açısından uygun bir yaklaşım olacaktır.

Seroprevalence of Hepatitis B, Hepatitis C, and Human Immunodeficiency Virus Infections at Women in Van.

Abstract

Aim: *In this study, we aimed to investigate the seroprevalences of hepatitis B surface antigen (HBsAg), hepatitis B surface antibody (anti-HBs), hepatitis C surface antibody (anti-HCV) and human immunodeficiency virus antibody (anti-HIV) among the women living in the province of Van.*

Method: *In this study, 4870 women who applied to the outpatient clinics of Van Maternity and Children's Hospital between 15 July 2008 and 15 January 2009 for antenatal follow up or other gynecologic complaints were included. The results of the blood samples of these women were evaluated retrospectively for HBsAg, anti-HBs, anti-HCV, anti-HIV antibodies.*

Results: *It was observed that HBsAg had been studied all of the women included in the study, anti-HBs had been studied in 1878 women, anti HCV had been studied in 2397 women, anti-HIV had been studied in 1832 women. The seropositivity was detected in 75 out of 4870 (1.54%) patients, 290 out of 1878 (15.4%) patients and 13 out of 2397 (0.54%) patients who were investigated for HBsAg, anti-HBs antibody and anti-HCV antibody, respectively. Seropositivity was not detected in any of 1832 patients whose serums were investigated for anti-HIV antibody.*

Conclusion: *The seropositivity rates detected for HBsAg and anti-HBs, anti-HCV, anti-HIV antibodies in our study were similar to rates found for the general population in our country.*

As a result; for pregnant and the women at reproductive age group, it may also be appropriate for public health to plan and perform effective screening and vaccination programs.

Key words: *HBV, HCV, HIV, seroprevalance*

Kaynaklar

1. Balık İ, Tuncer G. Kronik hepatitler. In: Topu AW, Syletir G, Doğanay M, editors. İnfeksiyon Hastalıkları ve Mikrobiyolojisi. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri, 2002:835-45.
2. Bilgi A, zacar T. Hepatit B virusu. In: Topçu AW, Söyletir G, Doğanay M, editors. İnfeksiyon Hastalıkları ve Mikrobiyolojisi. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri, 2002:1350-70.
3. Yenen Oř. Hepatit C virusu. In: Topçu AW, Söyletir G, Doğanay M, editors. İnfeksiyon Hastalıkları ve Mikrobiyolojisi. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri, 2002:1377-1400.
4. nal S, Sain G. Edinsel immün yetmezlik sendromu. In: Topçu AW, Söyletir G, Doğanay M, editors. İnfeksiyon Hastalıkları ve Mikrobiyolojisi. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri, 2002:441-61.
5. Delialioğlu N, ztrk C, Aslan G. Mersin ilinde HBsAg, Anti-HBs, Anti-HCV ve Anti-HDV seroprevalansı. Viral Hepatit Derg 2001;7:416-19.
6. Aslan G, Ulukanlıgil M, Seyrek A. şanlıurfa ilinde HBsAg, Anti-HBs ve Anti-HCV seroprevalansı. Viral Hepatit Derg 2001;7:408-411.
7. Tekerekoğlu MS, Aktaş E, zerel İH, Durmaz R. Onsekiz-kırkbeş yaş grubu kadınlarda HBsAg, anti-HCV ve anti-HIV seropozitifliği. Viral Hepatit Derg 2004;9:46-49.
8. Madendağ Y, Madendağ İ, elen ř, nl S, Danışman N. Hastanemize başvuran tüm obstetrik ve jinekolojik hastalarda hepatit B, hepatit C ve HIV seroprevalansı. Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst 2007;17:442-46.
9. Erden S, Büyüköztürk S, alangu S, Kardeş B.A, Kaysı A, Yılmaz G ve ark. Poliklinik hastalarında HBsAg, anti-HBs ve anti-HCV seroprevalansı. Türk Mikrobiyol Cem Derg 2000;30:131-134.
10. Altındış M, Yılmaz S, Dikengil T. Kuzey Kıbrıs bölgesi kan donörlerinde, askerlerde ve normal popülasyonda hepatit B, C ve HIV enfeksiyonu sıklığı. Viral Hepatit Derg 2001;7:411-15.
11. Temiz H, Nergiz ř, zbek E, Gedik M, Meşe S, Gül K. Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi kan merkezine başvuran donörlerden alınan kanların HBsAg, anti-HCV, anti-HIV ve sifiliz yönünden değerlendirilmesi. Viral Hepatit Derg 2004;9:166-169.
12. Türkdoğan MK, Beraktaş M, Tuncer İ, Akdeniz H, Algül E, şeker M ve ark. Van bölgesinde viral hepatit B seroepidemiolojisi. Viral Hepatit Derg 1996;2:38-39.